

Stanovisko Asociácie priemyselných zväzov a dopravy
na rokovanie HSR SR dňa 7.11.2022

Návrh zákona ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 54/2019 Z. z. o ochrane oznamovateľov
protispoločenskej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov a ktorým sa menia a dopĺňajú
niektoré zákony

1. Postoj APZD

APZD berie predložený materiál na vedomie a odporúča ho na ďalšie legislatívne konanie.

2. Zdôvodnenie postoja APZD

APZD neuplatnila v medzirezortnom pripomienkovom konaní žiadne pripomienky.

3. Stručný popis navrhovaných zmien, cieľ a obsah materiálu

V zákone o ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti sa navrhujú nasledovné zmeny:

- pôsobnosť zákona sa rozširuje **okrem pracovnoprávných vzťahov aj na obdobné vzťahy** (vrátane SZČO či obchodné zmluvy),
- pôsobnosť zákona sa v rámci pracovnoprávných vzťahov rozširuje aj na obdobie pred ich vznikom a po ich skončení,
- precizuje sa definícia oznamovateľa protispoločenskej činnosti,
- rozširuje sa okruh spoločností, na ktoré sa vzťahuje povinnosť zodpovednej osoby bez ohľadu na počet zamestnancov a precizujú sa podmienky pre externé zodpovedné osoby,
- zvyšujú sa a rozširujú sa typy pokút za priestupky a porušenie zákonných povinností,
- **rozširuje sa okruh podrobností, ktoré musí obsahovať vnútorný predpis zamestnávateľa** a zavádzajú sa ďalšie povinnosti zamestnávateľa,
- precizujú sa podmienky mlčanlivosti o totožnosti oznamovateľa a osoby, voči ktorej je podané oznámenie.

Stručný popis pripravovaných zmien

- precizuje sa, že zákon sa vzťahuje nielen na pracovnoprávne, ale aj iné obdobné vzťahy,
- **obdobným vzťahom sa rozumie: živnostníci, stážisti, dobrovoľníci a iní odborní praktikanti, ale aj osoby vykonávajúce výkon práv a povinností zo zmlúv o dodaní tovaru, stavebných prác či poskytnutí služieb a podobne,**
- precizuje okruh osôb, na ktoré sa ochrana v zmysle zákona bude vzťahovať: blízke osoby oznamovateľa postihnuté oznámením; na ovládané FO a PO osoby, ktorým oznamovateľ v súvislosti

s oznámením poskytol pomoc alebo boli postihnuté oznámením a na zodpovedné osoby v zmysle tohto zákona,

- na povinnosť zachovávať mlčanlivosť o obchodnom tajomstve sa po novom nebude vzťahovať výnimka zo zákona o ochrane oznamovateľov protispoločenskej činnosti,
- FO bude považovaná za oznamovateľa aj vtedy, ak urobí oznámenie počas výberového konania alebo v predzmluvnom vzťahu, počas trvania a aj po skončení pracovnoprávneho alebo obdobného vzťahu - **zákon sa tak bude vzťahovať na uchádzačov o zamestnanie, ale napríklad aj na osoby zapojené do obchodných súťaží (tendrov),**
- za závažnú protispoločenskú činnosť bude považovaný trestný čin, za ktorý Trestný zákon ustanovuje trest odňatia slobody s hornou hranicou prevyšujúcou 2 roky (doteraz 3 roky),
- odmena za kvalifikované oznámenie bude môcť byť poskytnutá aj v prípade, ak oznamovateľ nemal štatút chráneného oznamovateľa,
- navrhuje zaviesť povinnosť prokuratúry, správneho orgánu alebo úradu informovať na svojom webovom sídle o možnostiach a postupoch pri podaní oznámení, ako aj povinnosť potvrdiť podanie oznamovateľa bezodkladne po prijatí oznámenia.

Zodpovedné osoby

- zodpovednú osobu bez ohľadu na počet zamestnancov budú musieť zabezpečiť zamestnávateľa, ktorí poskytujú finančné služby, služby v oblasti bezpečnosti dopravy alebo služby v oblasti životného prostredia,
- externé zodpovedné osoby budú môcť vykonávať túto činnosť u viacerých zamestnávateľov len ak žiaden z nich nezamestnáva viac ako 250 zamestnancov.

Nové povinnosti zamestnávateľov

- zamestnávateľ môže (nemusí) určiť spôsob podávania oznámení aj osobne/ústne a súčasne sa ustanovuje jeho povinnosť **sprístupniť informácie o postupoch urobenia oznámení** (doteraz bola povinnosť iba sprístupniť informácie o vnútornom systéme preverovania oznámení),
- **zamestnávateľovi sa ustanovuje povinnosť vydať oznamovateľovi potvrdenie** o prijatí oznámenia,
- zamestnávateľ bude povinný pri prijímaní, preverovaní a evidencii oznámení zachovávať mlčanlivosť o totožnosti oznamovateľa a **oznámiť mu výsledok do 10 dní** od preverenia,
- zamestnávateľ bude ďalej povinný **informovať oznamovateľa o postúpení veci na vybavenie podľa Trestného poriadku a od tohto príslušného orgánu si výsledok preverenia aj dožiadať** (rovnako o ňom informovať aj oznamovateľa),

- rozširuje sa okruh podrobností, ktoré musí obsahovať vnútorný predpis zamestnávateľa o prijímanie opatrení na odstránenie nedostatkov zistených pri preverovaní oznámenia, o komunikácií s oznamovateľom a prijímaní opatrení proti bráneniu v oznamovaní,
- precizuje sa, že v prípade anonymného podania nie je potrebné do vnútornej evidencie podaní uvádzať meno, priezvisko a pobyť oznamovateľa,
- definuje sa povinnosť úradu na ochranu oznamovateľov predkladať každoročne správu EK.

Priestupky a pokuty za priestupky

- rozširuje sa existujúci **okruh situácií, ktoré budú považované za priestupok** o:
 - o vykonaný pracovnoprávny úkon voči oznamovateľovi bez súhlasu úradu, ak sa takýto súhlas zákonom vyžaduje, alebo vyvodenie iného postihu (aj pokus oň) voči oznamovateľovi,
 - o porušenie mlčanlivosti o totožnosti toho, voči komu smeruje oznámenie,
 - o pokus o zabránenie urobeniu oznámenia,
- zvyšuje sa maximálna hranica možnej pokuty za priestupok z 2 000 eur na 6 000 eur a zavádza sa maximálna pokuta pri opakovanom porušení v priebehu dvoch rokov do 12 000 eur.

Porušenie zákonných povinností a výška pokút

- zvyšuje sa suma možných pokút, ak zamestnávateľ poruší niektorú zo zákonných povinností § 10 (zodpovedná osoba, postupy pri preverovaní oznámení, informačné a oznamovacie povinnosti zamestnávateľa) a § 11 (evidencia oznámení, organizačné a technické prostriedky) z 20 000 eur na 30 000 eur, pri opakovanom porušení počas dvoch rokov sa môže pokuty zdvojnásobiť,
- v prípade porušenia v povinnosti mať zodpovednú osobu môže byť po novom ustanovená pokuta až 100 000 eur,
- pokuta môže byť uložená aj priamo externej zodpovednej osobe poskytujúcej služby viacerým zamestnávateľom súčasne a ktorá poruší svoje povinnosti až do výšky 30 000 eur.

Predpokladaná účinnosť: 1. januára 2023, okrem bodov meniacich podmienky povinnosti mať zodpovednú osobu a zmeny podmienok pre externé zodpovedné osoby, ktoré nadobudnú účinnosť od 30. júna 2023